

1- این‌که در آخرین آیه سوره «الضحی» فرمود: «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ» (الضحی/11)

یعنی آنچه را در راستای حضوری که بعد از حضور، برایت پیش آمد به معنای «وَلَا حِرَّةَ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأَوْلَى» بازگو کن و به صورتی نو و روشن از نعمت‌هایی که پیش آمده، خبر بده. و در همین راستا رهبر معظم انقلاب در 14 خرداد امسال فرمودند:

«مشکلات نباید امید را تضعیف کند. ما اگر مشکلات را مشاهده می‌کنیم، باید انگیزه‌مان تقویت بشود برای پیدا کردن راه‌های رفع مشکل و کمک به آن‌هایی که در میدان، در مقابل این مشکلات ایستاده‌اند و برای رفع آن‌ها دارند تلاش می‌کنند. البته ما مشکلاتی داریم اما در مقابل آن، پدیده‌هایی داریم که همه امیدآفرین است. من به جوان‌های عزیزمان عرض می‌کنم که دشمن نمی‌خواهد بگذارد که ما این پدیده‌های امیدآفرین را ببینیم. پدیده‌های امیدآفرین به مراتب بیشتر از مشکلات است: پیشرفت‌های کشور در عرصه علم، در عرصه فناوری، در ایجاد زیرساخت‌های صنعتی و کشاورزی، در ایجاد ساختارهای بسیار مهم حمل و نقل، پیشرفت‌های کشور در تربیت نیروی انسانی، در کشاندن فعالیت‌های عمرانی به نقاط دوردست و محروم کشور — این‌ها الان دارد انجام می‌گیرد — در سیاست بین‌المللی، در اعتلا و عزت ملی، در اقتدار نظامی و دفاعی کشور؛ این‌ها حقایق امیدزا است؛ دشمن می‌خواهد ما این حقایق را فراموش کنیم، از یادمان ببریم، جوان ما از این‌ها مطلع نشود. این واقعیت‌ها از آینده روشنی خبر می‌دهد.»

و این یعنی «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ».

2- و خداوند در سوره «انشریح» با نظر به ادامه آن حضور، و با نظر به مشکلاتی که پیش آمده، خطاب به رسول خود می‌فرماید: «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (۱) وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ (۲) الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ (۳) وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ» (۴) و این انشریح صدر و گشودگی بصیرت، همان نکته‌ای است که رهبر معظم انقلاب با تذکر به «ایمان» و «امید»، موضوع را به میان آوردند و فرمودند:

ایمان به خدا در این مقام به معنای ایمان به وعده‌های الهی است. خدای متعال در قرآن وعده‌هایی داده است که این وعده‌ها تخلف‌ناپذیر است. وعده داده است «إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ»؛ وعده داده است که «إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا»؛ وعده داده است که «وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ»؛ اگر خدا را نصرت کنید خدا به شما ثبات قدم خواهد داد و شما را نصرت خواهد کرد؛ آنچه به سود مردم است، ماندگار است، ماندنی است و کف‌های روی آب، رفتنی است و ناحق و باطل همان کف روی آب است و حق یعنی حقیقت اسلام، عبارت است از آنچه خواهد ماند؛ اینها وعده‌های الهی است؛ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِعَادَ؛ خدا وعده‌های خودش را تخلف نخواهد.

3- و با توجه به این امر، خداوند قاعده و سنت مهمی را با ما در میان گذارده است که همان «فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (۵) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا» (۶) است به این معنا که اتفاقاً باید در دل همین مشکلاتی که در مسیر توحید پیش می‌آید آسانی را جستجو کنیم و باز در دل همان آسانی و گشایش پیش‌آمده از آن جهت که مسیر، مسیر عبور از روحیه استکباری به جامانده از گذشته و ابستگی‌هاست؛ همچنان با سختی روبه‌رو می‌شویم و باز در دل همان سختی و با حاضر شدن در آن، گشایش‌ها ظهور می‌کند، به آن معنا که آن سختی‌ها دیگر سختی به حساب نمی‌آید، بلکه دریچه‌های آزاد شدن از خود و از خودخواهی‌ها و رفاه‌طلبی‌ها و اشراف‌گری‌ها می‌شود و ایجاد امیدی که رهبر معظم انقلاب با نظر به شخصیت حضرت امام خمینی «رضوان‌الله‌تعالی‌علیه» از آن سخن به میان آوردند و فرمودند:

اگر شما از امید صحبت کنید، می‌گویند شما از واقعیت‌ها خبر ندارید. چطور ممکن است از واقعیت‌ها کسی خبر نداشته باشد؟ واقعیتی که آن‌ها می‌گویند، همین واقعیت‌های اقتصادی است، همین مشکلات معیشتی است؛ این‌ها را همه خبر دارند، همه از این رنج می‌برند؛ در این شکی نیست. بعضی برای این‌که امید را در دل‌ها بکشند، اشاره می‌کنند به این‌که در لایه‌های اجتماعی، کسانی هستند که دغدغه دین و ایمان و انقلاب ندارند؛ خب بله، [اما] مخصوص امروز نیست؛ دهه ۶۰ هم که

جبهه‌ها آن‌جور مملو و سرشار از جوانهای مؤمن بود، یک عده‌ای در شهرهای بزرگ، در تهران، بی‌خیال و بی‌اعتنا راه می‌رفتند، نه فقط احساس مسئولیت نمی‌کردند، مسئولین را مسخره هم می‌کردند! شما نگاه کنید شرح‌حال شهدا و رزمندگان؛ اینها وقتی که می‌آمدند در شهرهای بزرگ — بخصوص شهرهای بزرگ — احساس دلتنگی می‌کردند که [این] به خاطر همین پدیده بود. دهه ۶۰، دهه اول انقلاب، از این حوادث وجود داشت؛ این جای تعجب ندارد. امروز هم البته هستند کسانی که نه به انقلاب، نه به اسلام و حتی نه به تعهد ایرانی پایبند نیستند؛ بله، اما ملت ایران اینها نیستند. در زمان خود رسول اکرم «صلوات‌الله‌علیه‌وآله» هم یک عده‌ای عاشق شهادت بودند، مشتاق جهاد بودند، اگر امکان رفتن به جبهه نداشتند گریه می‌کردند، یک عده‌ای هم در مدینه بودند که «مَرَدُوا عَلَى النَّفَاقِ»؛ قرآن درباره آن‌ها می‌گوید «مَرَدُوا عَلَى النَّفَاقِ»، یا یک جای دیگر [می‌گوید:] «وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ»؛ در خود مدینه پیغمبر، کسانی بودند که قرآن از آن‌ها به «مُرْجِفُونَ» تعبیر می‌کند؛ شایعه‌پراکنان، ترس‌پراکنان، تردیدپراکنان، شبهه‌پراکنان؛ در زمان پیغمبر! تازه در زمان پیغمبر نه اینترنت بود، نه شبکه‌های اجتماعی بودند، نه این‌همه تلویزیون بود. امروز با وجود همه این دستگاه‌ها، شما نگاه کنید ببینید جوان ایرانی چه عظمتی از خود نشان می‌دهد!

بر اساس همین قاعده است که باید در مسیر توحید، یک لحظه از پای نشست و اگر سنگری فتح شد به فکر فتح سنگر دیگری بود، یعنی: «فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ» (7) زیرا این مسیر، مسیر ملاقات با پروردگار و جلوات ربوبیت او یعنی: «وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ» (8)

4- با نظر به سوره «انشراح» و نکاتی که در سوره قبل از آن یعنی در سوره «الضحی» به میان آمد می‌توان گفت باید ما در جهانی حاضر شویم که نه از سختی‌هایی که در آن جهان پیش می‌آید ما را هراسی باشد، و نه بنا بر آن است که در این مسیر، از سختی‌ها به سوی رفاه اهل دنیا حرکت کنیم بلکه بحث در حضوری است بعد از حضور تا هرچه بیشتر به عمق ظرفیت‌های خود نزدیک شویم که ذات آدمی بخصوص انسان آخرالزمانی حامل آن است و این، متعالی‌ترین حضور در نزد خود می‌باشد و آگاهی به حقیقت جان انسانی‌مان، و روشن‌شدن هرچه بیشتر خودمان در نزد خودمان. و این با حضور در مسیر توحید و نظر به مردمان که به یک معنا یا یتیم‌اند نسبت به جهان گشوده معنویت، و یا سائل‌اند نسبت به حقایق؛ شکل می‌گیرد. مردمانی که به تعبیر مقام معظم رهبری حضرت امام خمینی به آن‌ها ایمان داشتند و رهبر معظم انقلاب در توصیف آن فرمودند:

ایمان به مردم در آیه «يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ»... یعنی اعتماد به مردم، اعتقاد به مردم. در طول این سال‌ها مکرر افرادی پیش امام اظهار نگرانی می‌کردند که ممکن است مردم تاب نیاورند و نتوانند این راه دشوار و سنگین را با گام‌های امام طی کنند؛ امام می‌فرمود نه، من مردم را بیشتر از شما و بهتر از شما می‌شناسم؛ و حق با او بود؛ می‌دانست که مردم اگر تشخیص بدهند که این راه، راه خدا است، همه مشکلات را در این راه تحمل می‌کنند. خانواده‌های شهیدداده این فهم امام را تصدیق کردند؛ جوان‌های فداکار در طول این سال‌های متمادی، این برداشت امام را تأیید کردند؛ اجتماعات عظیم ملت ایران در بزرگداشت دین و مسائل دینی و مباحث انقلابی، این برداشت امام را تأیید کرد. امام به مردم اعتماد داشت؛ هم به عمل مردم، و به انگیزه‌های مردم، هم به رأی مردم.

5- چه حاصل در بیرون خود بایستیم و از بیکرانگی خود که در دل سختی‌های توحیدی و در مواجهه با مردم و دلسوزی برای آنان پیش می‌آید محروم باشیم؟

6- این‌که می‌فرماید: «فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ» یعنی چون از سختی‌های پیش آمده آسوده شدی، باز همچنان آرام مگیر. و این حکایت از آن دارد که باید در این مسیر رو به سوی فردایی داشت که در ادامه راه پیش می‌آید و امکانات نهفته در این حضور تاریخی در دل این سختی‌ها ظهور می‌کند. و این یعنی

قرارگرفتن در مسیری که انسان، در آن مسیر هر لحظه به لحظه ای فراتر دست می‌یابد و در درک هستی خود به تفصیل بیشتری می‌رسد.

7- فرمود: «فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (5) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (6) یعنی هر حضوری در متن حرکت توحیدی، آغازی است برای آغازی دیگر و این یعنی وحدت بین گذشته و آینده، در حال و اکنون و عبور از گسستگی گذشته نسبت به آینده و تمدنی که انسان خود را در همه عالم احساس کند که با کلام الهی و قدسی «ما می‌توانیم» حضرت امام روح الله «رضوان الله تعالی علیه» محقق می‌شود. کلامی که به تعبیر رهبر معظم انقلاب «حفظه الله تعالی علیه» کلید حل همه مشکلات است، روحیه و نیروی «ما می‌توانیم» امری که موجب ترویج «ایمان» و «امید» در ملت می‌شود و به تعبیر رهبر معظم انقلاب:

«هرکه ایران را دوست دارد، هر که منافع ملی کشور را دوست دارد، هر که بهبود اوضاع اقتصادی را دوست دارد، از مشکلات اقتصادی و معیشتی رنج می‌برد و می‌خواهد آن را اصلاح کند، هرکه به دنبال جایگاه باعزت ایران در نظم جهانی پیش رو است، هر که این چیزها را دوست دارد، باید برای ترویج «ایمان» و ترویج «امید» در ملت تلاش کند؛ این وظیفه است؛ این وظیفه همه ما است؛ این همه حرف من با نخبگان، با هسته‌های انقلابی، با مجموعه‌های سیاسی، با همه آحاد مردم متعهد است. باید همه ما تلاش کنیم تا در این کشور ایمان و امید زنده بماند.»

و این است آینده ای که با نظر به آیات «فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ، وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَب.» در مقابل ما قرار می‌گیرد و ما را تا ملاقات پروردگاران جلو می‌برد.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته